

852/2000

Dokumentin versiot

- [Viitetiedot](#)
- [På svenska](#)

Annettu Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2000

Kauppa- ja teollisuusministeriön asetuselintarvikkeen käsittelystä ionisoivalla säteilyllä

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun elintarvikelain (361/1995) 48 §:n nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Asetuksen tarkoitus

Tällä asetuksella pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/2/EY ionisoivalla säteilyllä käsiteltyjä elintarvikkeita ja elintarvikkeiden ainesosia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä sekä direktiivi 1999/3/EY ionisoivalla säteilyllä käsiteltyjä elintarvikkeita ja elintarvikkeiden ainesosia koskevan yhteisön luettelon vahvistamisesta.

2 §

Soveltamisala

Tämä asetus koskee ionisoivalla säteilyllä käsiteltyjen (säteilytettyjen) elintarvikkeiden ja elintarvikkeiden ainesosien valmistusta, kaupanpitoa ja maahantuontia.

Asetus ei koske elintarvikkeita, jotka ovat olleet alttiina mittaus- tai tarkastuslaitteiden tuottamalle ionisoivalle säteilylle silloin, kun

– elintarvikkeeseen absorboitunut annos neutroneita tuottavilla laitteilla on enintään 0,01 grayta (Gy) ja muuta säteilyä tuottavilla laitteilla enintään 0,5 Gy, ja

– säteilyn suurin energia on röntgensäteilyllä enintään 10 miljoonaa elektronivoltia (MeV), neutronisäteilyllä enintään 14 MeV ja muulla säteilyllä enintään 5 MeV.

Asetus ei koske sellaisten elintarvikkeiden säteilytystä, jotka on valmistettu lääkärin hoidossa oleville, steriloitua ravintoa tarvitseville potilaille.

2 luku

Elintarvikkeiden säteilytys

3 §

Säteilytyksen yleiset ehdot

Säteilytettävien elintarvikkeiden on oltava laadultaan moitteettomia.

Elintarvikkeiden säteilytys voidaan sallia vain sellaisissa tapauksissa, että sille on riittävä teknologinen tarve. Säteilytyksellä ei saa korvata hygieniaan ja terveyteen liittyviä käsittelyjä eikä korvata hyviä valmistus- ja viljelytapoja.

Säteilytys on tehtävä tämän asetuksen säännösten mukaan ja toimenpiteestä on oltava hyötyä kuluttajalle.

4 §

Sallitut käyttötarkoitukset

Elintarvikkeiden säteilytystä saa käyttää vain seuraaviin tarkoituksiin:

- vähentämään elintarvikkeista johtuvia sairastumisriskejä hävittämällä patogeenisia organismeja,
- vähentämään elintarvikkeiden pilaantumista hidastamalla hajoamisprosesseja tai pysäyttämällä ne ja tuhoamalla pilaantumista aiheuttavia organismeja,
- vähentämään ennenaikaisesta kypsymisestä, kasvusta tai itämisestä johtuvaa elintarvikkeiden hävikkiä, sekä
- poistamaan elintarvikkeista kasveille ja kasvukunnan tuotteille haitalliset organismit.

5 §

Säteilylähteet

Elintarvikkeiden säteilytyksessä saa käyttää vain:

1) koboltti 60:n tai cesium 137:n lähettämää gammasäteilyä,

2) röntgensäteilyä, jonka energia on enintään 5 MeV, tai

3) elektronisäteilyä, jonka energia on enintään 10 MeV.

6 §

Säteilyannos

Elintarvikkeeseen absorboituneen säteilyannoksen tulee olla sellainen, ettei siitä ole haittaa ihmisen terveydelle eikä se tee elintarviketta muutoinkaan ihmisravinnoksi sopimattomaksi.

Säteilytyksestä ei saa aiheutua elintarvikkeeseen vierasta hajua tai makua eikä käsittely saa vaikuttaa haitallisesti elintarvikkeen ravintoarvoon tai aistinvaraiseen laatuun.

Keskimääräinen elintarvikkeeseen absorboitunut säteilyn kokonaisannos on laskettava liitteen säännösten mukaan.

3 luku

Säteilytettäväksi sallitut elintarvikkeet

7 §

Sallittu käyttö ja säteilyannos

Vain seuraavien elintarvikkeiden säteilytys on sallittua:

– kuivatut mausteyrtit, mausteet ja maustekasvit.

Keskimääräinen elintarvikkeeseen absorboitunut säteilyn kokonaisannos saa olla enintään 10 kilograyta (kGy).

8 §

Säteilyttäminen

Elintarviketta säteilytettäessä säteilyn sallittu kokonaisannos voidaan teknisistä syistä kohdistaa elintarvikkeeseen useampana kuin yhtenä annoksena. Osa-annosten yhteismäärä ei saa ylittää säädettyä enimmäisannosta.

Säteilytystä ei saa yhdistää samaan tarkoitukseen käytettävään kemialliseen käsittelyyn.

4 luku

Pakkausmateriaalit ja -merkinnät

9 §

Pakkausmateriaalit

Säteilytettävien elintarvikkeiden pakkausmateriaalien on oltava tähän tarkoitukseen soveltuvia eikä niistä saa siirtyä elintarvikkeeseen vierasta hajua tai makua. Ne eivät myöskään saa vaikuttaa haitallisesti elintarvikkeen ravintoarvoon tai aistinvaraiseen laatuun.

10 §

Kuluttajalle ja suurtaloudelle tarkoitettujen elintarvikkeiden pakolliset lisämerkinnät

Sen lisäksi, mitä elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä on muualla säädetty, säteilytetyistä elintarvikkeista on annettava seuraavat lisätiedot pakkauksissa ja esitteissä ja elintarvikkeeseen liittyvissä asiakirjoissa.

Jos säteilytetty elintarvike myydään sellaisenaan ja pakattuna, pakkausmerkinnöissä on oltava merkintä 'säteilytetty' tai 'käsitelty ionisoivalla säteilyllä'. Pakkaamattomana myytävässä elintarvikkeessa vastaavan merkinnän on oltava nimen yhteydessä elintarvikkeen välittömässä läheisyydessä olevassa esitteessä tai myyntiastiassa, jossa elintarviketta pidetään kaupan.

Jos säteilytettyä elintarviketta käytetään toisen elintarvikkeen ainesosana, vastaavan merkinnän on oltava ainesosan nimen yhteydessä ainesosaluettelossa. Pakkaamattomana myytävässä elintarvikkeessa vastaava merkintä tehdään ainesosan nimen yhteyteen elintarvikkeen välittömässä läheisyydessä olevaan esitteeseen tai myyntiastiaan, jossa elintarviketta pidetään kaupan.

Vastaava merkintä vaaditaan myös sellaisesta säteilytetystä ainesosasta, jota käytetään toisen elintarvikkeen ainesosana, vaikka tämän toisen elintarvikkeen osuus olisi vähemmän kuin 25 % lopullisesta elintarvikkeesta.

11 §

Teollisuudelle ja kaupalle tarkoitettujen elintarvikkeiden pakolliset lisämerkinnät

Edellä 10 pykälässä vaaditut merkinnät on oltava myös teollisuudelle tai kaupalle myytävien säteilytettujen elintarvikkeiden tai elintarvikkeen ainesosien myynti- tai kuljetuspakkauksissa sekä elintarvikkeeseen liittyvissä asiakirjoissa. Lisäksi on ilmoitettava

säteilytyksen suorittaneen laitoksen nimi ja osoite tai tämän asetuksen 13 §:ssä tarkoitettu laitoksen numero.

5 luku

Säteilytyslaitokset

12 §

Säteilytyslaitokselle asetetut vaatimukset

Elintarvikkeita saa säteilyttää laitos, joka täyttää FAO/WHO:n Codex Alimentarius -komission suosittelemat elintarvikkeiden säteilytyslaitosten kansainvälisten menettelytapaohjeiden vaatimukset (viite CAC/RCP 19-1979 (Rev.1-1983), Codex Alimentarius, 2nd edition, Volume 1A, FAO/WHO, Rome, 1995).

Laitoksen on nimettävä henkilö, joka vastaa tässä asetuksessa annettujen, menetelmän käytön kannalta välttämättömien vaatimusten noudattamisesta.

13 §

Säteilytyslaitoksen hyväksyminen Suomessa

Säteilyturvakeskus myöntää elintarvikkeita käsittelevälle säteilytyslaitokselle turvallisuusluvan, josta säädetään säteilylain (592/1991) 5 luvussa. Turvallisuuslupa tulee liittää tässä asetuksessa tarkoitetun säteilyannoksen mittaamista koskevat vaatimukset.

Säteilyturvakeskus antaa hyväksymälleen säteilytyslaitokselle virallisen numeron.

Säteilyturvakeskus valvoo laitoksen toiminnan turvallisuutta ja sitä, että säteilytyslaitos täyttää sen toiminnalle tämän asetuksen 12 §:ssä säädetyt vaatimukset. Säteilyturvakeskus voi muuttaa tai peruuttaa antamansa hyväksynnän.

14 §

Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden hyväksytyt säteilytyslaitokset

Elintarvikevirasto ilmoittaa komissiolle Säteilyturvakeskuksen hyväksymien laitosten nimet, osoitteet ja viralliset numerot sekä hyväksymisasiakirjan sisällön ja siihen mahdollisesti tehdyt muutokset ja peruutukset.

Komissio julkaisee *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* tiedot hyväksytyistä säteilytyslaitoksista ja mahdollisista muutoksista niiden asemassa sekä kansallisten valvontaviranomaisten vuosittain antamiin tietoihin perustuvan selvityksen.

15 §

Säteilytyslaitosten raportointivelvollisuus

Hyväksytyt säteilytyslaitoksen on pidettävä säteilylähdekohtaista rekisteriä, jossa ilmoitetaan jokaisesta käsitellystä elintarvike-erästä seuraavat tiedot:

- säteilytetyt elintarvikkeet ja niiden määrä,
- erän numero,
- säteilytysmääräyksen antaja,
- säteilytettyjen elintarvikkeiden vastaanottaja,
- säteilyttämispäivä,
- säteilytyksen aikana käytetyt pakkausmateriaalit,
- liitteessä säädetyt tiedot säteilytysmenetelmän valvontaa varten, suoritettut annosmittaukset ja niiden tulokset mainitsemalla erityisesti absorboituneen annoksen ala- ja yläraja-arvot ja säteilyn lähde, sekä
- viittaus ennen säteilytystä suoritettuihin, liitteen mukaisesti tehtyihin varmennusmittauksiin.

Rekisterit toimitetaan Elintarvikevirastolle, joka laatii niiden perusteella komissiolle 17 §:ssä säädetyt vuosi-ilmoitukset. Säteilytyslaitoksen on säilytettävä rekisterinsä viisi vuotta.

6 luku

Muu valvonta

16 §

Suomen yhteysviranomainen

Säteilytettyjä elintarvikkeita valvovana yhteysviranomaisena toimii Elintarvikevirasto, joka suunnittelee, ohjaa ja valvoo säteilytetyistä elintarvikkeista annettujen määräysten noudattamisen valvontaa.

17 §

Vuosi-ilmoitukset komissiolle

Elintarvikevirasto toimittaa komissiolle vuosittain:

- säteilytyslaitoksissa tehtyjen tarkastusten tulokset, erityisesti käsitellyt tuoteryhmät, -määrät sekä käytetyt säteilyannokset, sekä
- tuotteiden kaupan pitämisen aikana suoritettun markkinavalvonnan tulokset.

Elintarvikevirasto varmistaa, että säteilytyksen toteamiseksi käytettävät analyysimenetelmät ovat elintarvikelain mukaisia. Elintarvikevirasto ilmoittaa käytössä olevat analyysimenetelmät komissiolle, joka arvioi menetelmien kelpoisuuden.

18 §

Tuonti Euroopan talousalueen ulkopuolisista maista

Säteilytetty elintarvike saadaan tuoda maahan Euroopan talousalueen ulkopuolisesta maasta seuraavilla ehtoilla:

- elintarvike täyttää säteilytetylle elintarvikkeelle asetetut vaatimukset,
- elintarvikkeeseen on liitetty asiakirjat, joissa ilmoitetaan säteilytyksen suorittaneen laitoksen nimi ja -osoite sekä edellä 15 §:ssä säädetyt tiedot, sekä
- elintarvike on käsitelty Euroopan yhteisön hyväksymässä säteilytyslaitoksessa.

7 luku

Erinäisiä säännöksiä

19 §

Viittaussäännös

Tämän asetuksen rikkomisen seuraamuksista on säädetty elintarvikelaissa (361/1995).

20 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 20 päivänä lokakuuta 2000. Sellaisten säteilytettyjen elintarvikkeiden kaupan pitäminen, jotka eivät täytä tämän asetuksen säännöksiä mutta jotka ovat olleet asetuksen voimaantullessa voimassa olevien säännösten mukaisia, on sallittua 20 päivään maaliskuuta 2001 saakka.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit [1999/2/EY](#) (31999L0002); EYVL N:o L 66, 13.3.1999, s. 16 ja [1999/3/EY](#) (31999L0003); EYVL N:o L 66, 13.3.1999, s. 24
Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2000

Ministeri
Kimmo Sasi

Kaupallinen neuvos
Anna-Liisa Koskinen

[Liite](#)